

Finanțat de
Uniunea Europeană

SISTEMUL E-ACHIZITII: ÎNTRE TRANSPARENȚA ȘI EFICIENȚA

Diana Enachi
Vadim Turcan

SCOPUL NOTEI ANALITICE

**"digitalizarea transformă achizițiile
în valoare publică reală"**

Analiza prevederilor Regulamentului și formularea de propuneri de îmbunătățire din perspectiva: transparență proactivă, acces la informații în timp real, date deschise, conform OCDS (machine-readable, reutilizabile), trasabilitatea procesului, prevenirea conflictelor de interese, interoperabilitate instituțională, participarea și monitorizarea publică.

Analiza a luat în considerare deficiențele sistemului actual de achiziții MTender, care funcționează din 2018 și nu a fost dezvoltat pentru a acoperi ciclul achizițiilor și a asigura aplicarea legii.

3P IN ACHIZITII

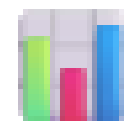
Procese

Reguli și proceduri clare pentru realizarea achizițiilor

Personal

Specialiști competenți care gestionează achizițiile

Performanță

Rezultatele obținute prin sistemul de achiziții

CICLUL UNEI ACHIZITII

MAPAREA SISTEMULUI MTENDER

M·Tender

Deficiente tehnice

- ✓ nu acoperă integral ciclul unei achiziții (end-to-end)
- ✓ lipsa funcționalități pentru proceduri/metode din lege
- ✓ lipsa automatizării, management defectuos al documentelor
- ✓ lipsa integrării cu alte sisteme/registre guvernamentale

Transparenta & date limitate

- ✓ Sistem ce funcționează preponderent pe baza documentelor statice (pdf, scan)
- ✓ Calitate redusă a datelor care nu sunt în format deschis, accesibile, exportabile, reutilizabile
- ✓ Lipsa unui instrument de analiza a datelor (BI)

DE CE DIGITALIZAM ACHIZITIILE PUBLICE?

15-20 miliarde lei (10-12% din cheltuielile bugetelor publice)

Lipsă de
transparență & date
deschise la toate
etapele achiziției

- vulnerabilitate la fraudă, favoritism și practici netrasnaprente (OECD);
- acces la date și monitorizare civică limitată
- erodează încrederea în instituțiile statului

Ineficiență în
utilizarea
bugetelor publice

- pierderi fiscale estimate la 1,5% din PIB anual
- în 2023, doar 60% dintre proiectele planificate în infrastructura publică au fost finalizate

DIGITALIZAREA ACHIZITIILOR: EXEMPLE & BUNE PRACTICI

PORTUGALIA

(digitalizare
end-to-end &
licitație electronică)

- Durata achiziției redusă: de la 88 la 49 zile
- Economii între 8% și 28%
- ~75% din achiziții electronice din primul an

ESTONIA

(complet integrat în
ecosistemul e-
guvernare & date
deschise)

- 98% din achiziții, digitale (90%: e-tenders)
- durata medie a procedurilor: 59 zile
(vs. 74 zile media UE)
- 100% achiziții publicate în sistem
- trasabilitate completă a procesului

DIGITALIZAREA ACHIZITIILOR

- ✓ Agenda de reforme aferente Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027 (Growth Plan)
- ✓ Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la UE pe anii 2025 – 2029
- ✓ Programul național de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2023–2027

CONSTATARI

- Modelarea și automatizarea etapelor. Principiul **“follow-the-money”**
- Publicarea standardizată (inclusiv OCDS) și monitorizarea de către societatea civilă
- Indicatori de risc pentru analiză de piață și evaluarea de risc

CONSTATARI

- Ambiguitatea majoră privește sensul "publicului implicit" vs "doar depersonalizat/statistic"
- Includerea explicită a statusurilor acceptată/respinsă/în evaluare, dar nu include explicit "descalificată"
- Conceptul nu evidențiază explicit câmpuri pentru angajamente anuale vs. multianuale - lipsă de trasabilitate bugetară

CONSTATARI

- Risc relevant - transparența algoritmică. Cum sunt calculați indicatorii și ce metodologii se utilizează?
- Protecția datelor cu caracter personal vs. transparență totală.

CONCLUZII SI RECOMANDARI

- Digitalizarea întregului ciclu de achiziție & corelarea între buget, achiziție și execuție financiară:

- bugetare & planificare - publicare - evaluare - atribuire - contractare - implementare (facturare, plăți) - monitorizare - analiză

- accesul la date deschise conform standardului OCDS
- accesul la dosarul electronic complet al unei achiziții publice
- dezvoltarea integrată în sistem a instrumentului de analiză a datelor de tip Business Intelligence (BI)

Recomandarea Nr. 1

Introducerea explicită a principiul "deschis implicit" (open by default) cu clasificare operațională:

- 1.câmpuri mereu publice
- 2.documente publice cu redactări strict justificate
- 3.câmpuri restricționate doar cu temei legal și logică

Recomandarea Nr. 2

Implementarea standardului OCDS care să asigure date deschise, în format structurat, interoperabil și reutilizabil, dar și compatibilitatea internațională a datelor în materie de achiziții (toate, inclusiv cele de valoare mică, negocieri directe, etc.)

Păstrarea istoricului modificărilor și identificatori stabili pentru analiză logitudinală.

CONCLUZII SI RECOMANDARI

Recomandarea Nr. 3

Asigurarea consistenței între eForms și OCDS și publicarea anunțurilor către TED/JOUE prin eForms, asigurând corespondența/transparența câmpurilor

Recomandarea Nr. 4

Este necesară definirea explicită a echilibrului dintre protecția datelor personale și interesul public în paralele cu asigurarea delimitării clare dintre: date personale, secrete comerciale legitime și informații de interes public ce trebuie divulgate proactiv.

Lipsa unor reguli clare permite autorităților să invoce protecția datelor pentru a bloca accesul la informații și date publice esențiale.

Recomandarea Nr. 5

Este necesar de schimbat paradigma de la abordarea bazată pe reguli la cea bazată pe riscuri (ACN/OECD, 2025 Report)

Dezvoltarea unui modul de riscuri (generarea unui scor de risc automat pentru fiecare ofertant), calculat în funcție de: data înregistrării firmei raportată la valoarea contractului, istoricul livrărilor neconforme sau al sancțiunilor și participările simultane la proceduri similare.

Instrument va permite jurnaliștilor și OSC să investigheze achizițiile cu cele mai mari riscuri.

Recomandarea Nr. 6

Considerând deficiențele din procesul de implementare a sistemului MTender, se recomandă o abordare multi-stakeholder în procesul de implementare a sistemului prin constituirea unui grup de lucru care să includă jurnaliști și reprezentanți ai societății civile.

Această acțiune va permite ca provocările/deficiențele să fie discutate și soluționate în proces, și nu constatate ulterior ca probleme.

CONCLUZII SI RECOMANDARI

Recomandări de aplicare textuală

- Definirea explicită a "procedurii asociate"
- Definirea unor "livrabile minime de performanță" pe fiecare etapă, cu termene de publicare și criterii de permanență
- Introducerea câmpurilor explicite pentru angajament multianuale/durată contractuală

MULTUMIM PENTRU ATENTIE!
ASTEPTAM COMENTARII,
SUGESTII SI CRITICI

